

Diarienummer: S2023/03032

Socialdepartementet

Enheten för socialtjänst och funktionshinderspolitik

s.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av betänkandet SOU 2023:66 För barn och unga i samhällsvård

Om Sveriges Stadsmissioner- Riksföreningen för Sveriges Stadsmissioner

Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner är medlemsförening för den lokala Stadsmissionen i Sörmland, Göteborg, Kalmar, Östergötland, Skåne, Stockholm, Umeå, Uppsala, Västerås och Örebro och arbetar för människor som lever i utsatthet och utanförskap i Sverige. Tillsammans verkar vi på 40-talet orter och möter 5000 - 7000 deltagare dagligen. Stadsmissionen arbetar lokalt och regionalt med både akuta insatser och stöd till varaktig förändring. Stadsmissionens stöd utgår alltid från de behov och förutsättningar som finns för människan i hennes utsatta situation. Vi ser hela människan och helheten i situationen i ett holistiskt angreppssätt. Utöver basbehovsstöd som värme, vila, mat och hygien tillhandahålls även ekonomisk, juridisk och social rådgivning, samtalsstöd samt vägledning för att på så sätt bistå människor att få makten över sina egna liv och känna delaktighet i samhället. Stadsmissionen driver olika boenden runt om i Sverige på uppdrag av och finansierat av det offentliga som skyddade boenden, LSS-boenden, stödboenden, HVB-hem, akutboenden och Bostad Först.

Göteborg Stadsmission erbjuder även familjehem och förstärkt familjehemsvård för barn och unga samt mödrar som placeras tillsammans med sina barn. Stadsmissionen har särskild kompetens för att hantera skyddsplaceringar och har lång erfarenhet av att hantera trauma och skydd i sina placeringar. Göteborg Stadsmissions familjehem finns i hela Sverige och erbjuder varje familjehem individuellt utformat stöd, handledning och utbildning. Särskild vikt läggs vid att vara tillgänglig för familjehemmen dygnet runt där arbetet sker i samverkan med samtliga familjehem för att tillsammans utgöra en stabil struktur kring de placerade.

Sammanfattning

Sveriges Stadsmissioner är positivt inställda till att utredningen lyfter och synliggör barn och ungas perspektiv samt att deras intressen säkerställs i samhällets vård. Genom detta helhetsgrepp tydliggörs staten och kommunernas ansvar, samt vad som krävs för att barnperspektivet ska genomsyra samhällets vård av barn och unga; att vården ska ske med omtanke, regleringar för att motverka omotiverade omplaceringar, ökat fokus på att stärka tillgången till hälso- och sjukvård och säkerställa en god skolgång.

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker de förslag i utredningen som är åtgärder kopplade till barnets rätt till skydd och omsorg samt till att deras bästa ska beaktas i alla beslut som rör dem, i linje med Barnkonventionens principer.

Som Famna och Fremia lyfter i sitt remissyttrande är Sveriges Stadsmissioner oroade över utredningens brist på nyansering där idéburna familjehem och aktörer inte särskiljs från privata kommersiella familjeverksamheter. Idéburna organisationer delar varken ut vinst eller driver sina verksamheter utifrån marknadsmässiga motiv. Stadsmissionen driver familjevård med barnets bästa i centrum vilket motverkar den problematiska situation som utredningen identifierat kring hur antalet familjehem är för få och antal barn som behöver familjehem är för många. Här gör idéburna organisationer en insats, dygnet runt, som utredningen dels förbiser, dels registrerar som en belastning snarare än en tillgång.

Sveriges Stadsmissioner delar Famna och Fremias uppfattning om att det finns en övertro hos utredningen i vad kommunernas socialtjänst mäktar med att göra på egen hand i det kortare perspektivet. Stadsmissionen delar utredningens problembild, men anser att utredningens förslag i praktiken medför ambitionshöjningar som socialtjänsten behöver finansiering och extern kompetens för att överhuvudtaget kunna möta. Stadsmissionen, tillsammans med andra idéburna organisationer som driver familjehemsvård, ser en farhåga i att utredningens förslag innebär ett restriktivt förhållningssätt gentemot icke-offentliga aktörer. Detta drabbar högkvalitativ idéburen familjehemsverksamhet vars fokus är att familjehemmet ska känna sig trygga med att de får det stöd som de behöver. Relationen med familjehemmet är en förutsättning för att de alls ska vara beredda på att ta på sig det svåra uppdraget som följer av att vara familjehem. Illa skött i praktiken riskerar utredningens förslag att innebära att grunden för välfungerade familjehemsverksamhet raderas, vilket inte vore till barnens bästa.

Stadsmissionen vill därför inskräpa betydelsen av att kommunernas socialtjänst krokar arm med idéburna organisationer med mångårig erfarenhet av familjehemsvård i den omställning som de nya lagreglerna innebär, för att säkra en högkvalitativ familjehemsverksamhet. Stadsmissionens bedömning är att kommunerna behöver de idéburna organisationerna för att rekrytera samt utbilda och fortlöpande stödja familjehem. Det kan med fördel ske genom reserverad upphandling för idéburna organisationer.

Sveriges Stadsmissioners ställningstagande till utredningens förslag och bedömningar

6 Stärkt kvalitet i familjehemsvård

6.5.6 Den privata familjehemsmarknaden

Sveriges Stadsmissioner anser att utredningens beskrivning av konsulentstött familjehemsverksamhet är onyanserad och tar avstånd från uppfattningen att idéburna organisationer som driver konsulentstött familjehemsverksamhet förvärrar bristerna i dagens familjehemsvård. Utredningen menar att privata aktörer driver på en osund konkurrens genom höga arvoden och bättre tillgänglighet till stöd. För idéburna organisationer, utan vinstutdelningssyfte, finns ingen anledning att konkurrera ut välfungerande familjehem som drivs av kommunen. Istället, på uppdrag av kommunen, bistår idéburna organisationer med rekrytering av och stöd till familjehemmen så att barnets placering blir så bra som bara möjligt. Härmed brister utredningens beskrivning av konsulentstött familjehemsverksamhet då organisationer utan vinstutdelningssyfte som handlar på kommunens uppdrag beskrivs som en del av problemet, istället för en del av lösningen på problemet med socialtjänstens svårigheter att möta placerade barns behov.

Vad gäller omfattningen och ersättningen för konsulentstött familjehemsverksamhet hänvisar utredningen till den rapport som Myndigheten för vård- och omsorgsanalys publicerade 2016, och beskriver hur ersättningen för konsulentstödda familjehem är högre än kommunala familjehem. Även här särskiljs inte idéburna aktörer, men det som Stadsmissionen tar fasta på, som inte lyfts i utredningen, är hur rapporten poängterar verkningslösheten att jämföra ersättningen av kommunala- och konsulentstödda familjehem då uppdragen för familjehemsverksamheten skiljer sig.

”4.10.4 Förutsättningar för en meningsfull kostnadsjämförelse saknas

Verksamheter med konsulentstöd till familjehem bygger på en idé om att familjehemmen erbjuds extra stöd och handledning under placeringstiden. Enligt våra enkät- och intervjustudier varierar såväl omfattningen av stödet som formerna för det. Det kan bestå av allt ifrån handledning per telefon till avlastning för familjehemmet och behandlingsinsatser för barnet. Därför bör en kostnadsjämförelse inte enbart avse dygnskostnaderna för den kommunala familjehemsvården respektive den konsulentstödda familjehemsvården. En rättvisande jämförelse bör också ta hänsyn till innehållet i vården, omfattningen av det stöd som familjehemmen får och eventuella skillnader ur ett barnperspektiv. Mest värdefullt vore en bedömning av kostnadseffektiviteten i olika typer av familjehemsvård, det vill säga en bedömning av förhållandet mellan insatta resurser och resultat för det placerade barnet. Någon analys av kostnadseffektiviteten har dock inte varit möjlig att genomföra inom ramen för det här uppdraget eftersom grundläggande komponenter för en sådan analys saknas.”

Stadsmissionen konstaterar att utredningen i det föreliggande betänkandet inte har gjort någon analys av kostnadseffektiviteten. Enkla kostnadsjämförelser är missvisande, eftersom de inte tar hänsyn till vilket stöd familjehemmet får.

Som källa för sin kritik av konsulentstött familjehemsvård hänvisar utredningen till ett betänkande från 2009, Lag om stöd och skydd för barn och unga SOU 2009:68. Utredningen sammanfattar slutsatserna i det betänkandet som att kvaliteten i konsulentstödda familjehemsverksamheter varierar och konsulentstött verksamhet rekryterar familjehem med bristande kvalitet. Men är det en rättvis sammanfattning av den utredningens slutsatser? Här är ett utdrag från betänkandet från 2009:

”Den kartläggning av konsulentstödda verksamheter som utredningen genomfört visar att verksamheterna erbjuder olika slags stöd som kommunerna själva har svårt att tillhandahålla. Det gäller framför allt rekrytering av familjehem till tonåringar med stora vårdbehov.

Utredningens intryck är att de konsulentstödda verksamheterna anpassar stödet efter kommunernas behov. Verksamheterna tillhandahåller dels ett grundutbud av familjehem som erbjuds ett flexibelt och varierat stöd genom verksamheten, dels olika tilläggstjänster som kommunerna efterfrågar, t.ex. bedömningar av psykolog eller läkare. Utredningen anser att den utveckling som nu pågår med att öka stödet till familjehemmen och insatserna i familjehemsvården är mycket positiv.”

Likt Famna och Fremia anser Sveriges Stadsmissioner att problembeskrivningen som utredningen redogör för vinklas på ett sätt som inte legitimerar utredningens förslag. Samtliga icke-offentliga aktörer buntas ihop till en enhet som aktivt och osunt konkurrerar ut kommunal familjehemsverksamhet. De källor utredningen hänvisar till beskriver en helt annan bild av de konsulentstödda verksamheterna, och menar att jämföra ersättning är verkningslöst och att utvecklingen som konsulentstött familjehemsvård bidrar med är mycket positiv.

6.6.9 Krav på tillstånd för familjehem införs

Utredningen föreslår att socialnämnden endast får placera barn eller unga i familjehem som har beviljats ett tillstånd.

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget om att införa ett krav på tillstånd för familjehem. Dels på grund av att det är ett naturligt sätt att sedermera registrera godkända familjehem i det register som föreslås i kapitel 7, dels ett sätt att kvalitetssäkra och möjliggöra återkallande av tillstånd om en familj brister i sitt uppdrag. Stadsmissionen anser att utredningen överskattar socialtjänstens förmåga att kunna ersätta det stöd som konsulentstödda familjehemsverksamheter erbjuder och understryker vikten av att fortsatt utnyttja kompetensen hos idéburna organisationer för att säkerställa att barnen får en så bra placering som möjligt.

6.6.11 Tillstånd till familjehem ska ges av socialnämnden

Utredningen föreslår att socialnämnden utger tillstånd att vara familjehem.

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget och menar att det är mer ändamålsenligt att tillståndet ges av socialnämnden än av IVO. Stadsmissionen vill än en gång betona att det vore ineffektivt av socialtjänsten att inte använda sig av idéburna organisationer som kan bistå med resurser, hjälp och kunskap i delar av tillståndsprocessen.

6.6.13 Krav på grundutbildning för att bli familjehem

Utredningen föreslår en bestämmelse om krav på att ett familjehem ska genomgå en av socialnämnden anvisad utbildning.

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget och bedömer att krav på utbildning är ett nödvändigt steg för att höja kompetensen inom familjehemsvården. Stadsmissionen vill dock varna för en övertro på vad socialtjänsten förmår att klara på egen hand. Det råder brist på familjehem i Sverige och socialtjänsten har

omvittnade problem med sin kompetensförsörjning. Idéburna organisationer, som har en lång historia av att arbeta med familjehemsvård och ofta med familjer som tar hand om barn i stort behov av vård, besitter värdefull kompetens inom området. Den kan socialtjänsten med fördel nyttja. Genom att använda verktyg såsom reserverad upphandling kan kommuner dra nytta av de relationer och nätverk som idéburna organisationer redan har etablerat.

6.6.17 IVO ska återkalla tillstånd för familjehem

Utredningen föreslår en bestämmelse om att IVO ska återkalla tillstånd för familjehem.

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget. Utifrån barnets bästa är det synnerligen angeläget att det finns skyddsmekanismer som förhindrar att barn och ungdomar placeras i familjehem som är olämpliga och där det finns risk att de far illa.

6.6.24 Ökat stöd till familjehem

Utredningen föreslår att socialnämnden ska utöka stödet till familjehem och särskilt intensivt under det första året av varje placering.

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker utredningens förslag att öka stödet till familjehem och att sådana insatser ska ges särskilt intensivt under det första året av varje placering. Stadsmissionen delar utredningens bedömning av att vara familjehem är en svår och komplex uppgift. Att familjer får utbildning, kontinuerlig handledning och möjlighet till gott stöd dygnet runt är mycket viktigt och anledningar till att de väljer att åta sig familjehemsuppgifter via våra idéburna medlemmar och inte direkt hos socialtjänsten.

Flera idéburna organisationer vittnar om familjehem som kommit till dem och berättat hur de tvingats byta handläggare upp till 14 gånger hos kommunen. De arbetssätt som de idéburna konsulentstödda familjehemsverksamheterna bygger på inbegriper utformandet av en god relation med familjehemmet och att vara vaksam och lyhörd för familjens behov. Strukturen bygger inte på vinstutdelning, utan på mjuka värden som framkommer i den relation som finns mellan konsulenten och familjen. Sveriges Stadsmissioner är övertygade om att det gynnar barnen att använda den kompetens som finns hos idéburna organisationer för det ökade stödet till familjehem.

6.6.27 Tydligare ansvarsfördelning mellan socialnämnden och privata verksamheter med konsulentstöd genom reglering av ersättningen

Utredningen föreslår en bestämmelse att om socialnämnden ska betala ut all ersättning av samhällsvård för barn och unga i familjehem direkt till familjehemmet. Sveriges Stadsmissioner anser att resonemanget bakom förslaget är missriktat. Så här skriver utredningen:

“Det lämnar en öppning för verksamheterna att ge familjerna mer ersättning än kommunerna annars ger enligt SKR:s rekommendationer och att verksamheterna därmed konkurrerar ut kommunerna om familjehemmen som annars skulle ha tagit uppdrag direkt från kommunen för mindre ersättning. Det lämnar även stort utrymme för oseriösa och ibland rent kriminella verksamheter att ta betalt stora summor för bristfällig eller undermålig vård till redan utsatta barn och unga. Detta är något som ofta är svårt för kommunerna att kontrollera och upptäcka, då familjehemmen är lojala med verksamheterna och barnen inte alltid vågar eller vill berätta hur de har det. Det är både rättsosäkert och kostnadsineffektivt.”

Stadsmissionen känner inte igen sig i den beskrivning som antyder att konsulentstödd verksamhet medvetet frångår SKR:s rekommendationer i syfte att konkurrera ut kommunerna och därmed missgynnar barnen. Det finns privata aktörer och familjehem där ersättningen är huvudskälet för deras familjehemsuppdrag, men för idéburna organisationer är beskrivningen högst främmande och rentav magstark. Flera idéburna organisationer bygger en relation till de familjehem de har kontakt med och ger på så sätt ett kontinuerligt stöd som familjehemmen uppskattar och behöver. Stadsmissionen menar att det säger sig självt att familjer efterfrågar **mer** än monetär ersättning när det handlar om att ta sig an ett så stort åtagande som att vara familjehem till ett barn. Lika självklart är det att idéburna organisationer, som inte tar ut någon vinst och agerar på uppdrag av kommunen, inte har några andra avsikter med sina verksamheter än barnets bästa. Dessutom får idéburna organisationer dagligen i sitt arbete vittnesmål som beskriver hur stödet från kommunen inte är tillräckligt och att familjen vänder sig till andra aktörer då behovet av stöd inte återfinns hos kommunerna. Denna del av verkligheten framgår sällan i utredningen.

Vad gäller ersättningen menar utredningen att kommunerna kan spara upp till 1,36 miljarder om socialnämnden står för ersättningen. I avsnitt 6.5.6 nämner vi hur rapporten som Myndigheten för vård- och omsorgsanalys författat understryker att jämföra ersättningen mellan konsulentstödd och kommunal familjehemsvård är verkningslöst, då uppdragen för familjehemsvården skiljer sig. Därtill anser Stadsmissionen att syftet inte bör vara att spara pengar på de familjehem som behöver stöd och de barn som behöver ett hem, utan att använda alla tillgängliga resurser på bästa möjliga sätt. Oseriösa aktörer som driver bristfällig vård måste stoppas via kommunernas uppföljning och IVO:s tillstånd och tillsyn. De hör inte hemma i en kvalitativ familjehemsvård. Men enligt ovanstående beskrivning upplever Stadsmissionen att all konsulentstödd familjehemsverksamhet dras över en kam och att alla icke-offentliga aktörer beskrivs som privata företag med tvivelaktiga syften, vilket både är onyanserat och felaktigt. Det ger en missvisande bild av verkligheten och upphov till otillräckliga angreppssätt på samhällsbrister som idéburna organisationer försöker rätta till.

Stadsmissionen tillsammans med övriga idéburna aktörer är redo att bistå med det de kan för att stärka vårdkedjan för barn och unga i samhällets vård och vi tror att utredningen begår ett misstag att bunta ihop all konsulentstödd familjehemsverksamhet och ersättningen för den genom att beskriva den som *"ibland rent kriminella verksamheter att ta betalt stora summor för bristfällig eller undermålig vård till redan utsatta barn och unga"*.

7 Regerister över familjehem för barn och unga

7.6.1 Att införa ett register över familjehem för barn och unga

Utredningen föreslår att det ska inrättas ett nationellt register över familjehem.

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget. Fördelarna är tydliga. Tillståndsgivning och ett register ger bättre överblick av befintliga familjehem och exkluderar olämpliga familjehem. Registret skulle därmed underlätta för socialtjänsten att placera barn och unga i familjehem.

Samtidigt finns bland idéburna aktörer en befogad farhåga att utredningens förslag innebär ett restriktivt förhållningssätt gentemot icke-offentliga aktörer, vilket även drabbar högkvalitativ idéburen familjehemsverksamhet vars fokus är att familjehemmet ska känna sig trygga med att de får det stöd som de behöver. Stadsmissionen ser också att utredningen har en övertro på kommunernas förmåga att rekrytera och behålla de nödvändiga stödjande relationerna med familjehemmen.

För våra medlemmar existerar inte alternativet att bibehålla familjehemsverksamheter utan finansiering för att kommunerna ska kunna ha någonstans att vända sig i de fall de inte klarar av uppdraget själva. Illa

skött i praktiken riskerar utredningens förslag att innebära att grunden för välfungerande familjehemsverksamhet raderas. Det vore inte till barnens bästa.

Stadsmissionens bedömning är att en högkvalitativ familjehemsverksamhet förutsätter att kommunernas socialtjänst krokas arm med idéburna organisationer med mångårig erfarenhet av familjehemsvård. Det finns annars en risk att tillgänglig kompetens och resurser inte utnyttjas, registrets syfte inte uppnås och barnens behov inte tillgodoses.

8 Stärk kvalitet i HVB och stödboende

8.7.1 Föreståndarens ansvar och kompetens

Utredningen föreslår att det i socialtjänstförordningen ska anges att föreståndaren vid stödboende och HVB ska leda det dagliga arbetet, samt utveckla och följa upp verksamheten. Utredningen föreslår vidare att i det i förordningen ska framgå att det vid ett stödboende och HVB får finnas flera personer som förestår verksamheten.

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker utredningens förslag om föreståndarens ansvar, som är en parallell till verksamhetschefens roll inom hälso- och sjukvården. Sveriges Stadsmissioner tillstyrker vidare förslaget om att tydliggöra att flera personer i en större verksamhet kan dela ansvaret att vara föreståndare.

Utredningen föreslår vidare en ny bestämmelse i socialtjänstlagen om att föreståndaren ska ha avlagt relevant examen på minst grundnivå i högskolan, samt ha sådan kunskap om målgruppens behov och personlig lämplighet som krävs för uppgiften. Utredningen föreslår också en ny bestämmelse i socialtjänstförordningen som slår fast att examen ska innefatta socialt arbete, socialpedagogik eller beteendevetenskap.

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker utredningens förslag om föreståndarens kompetens för att leda verksamheten i ett HVB eller stödboende. Detta behöver regleras i lag och förordning enligt utredningens förslag.

Utredningen föreslår att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att ta fram en utbildning för föreståndare i HVB och stödboende för barn och unga och anser att den ska göras obligatorisk för nya föreståndare. Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget om att ta fram en utbildning för föreståndare samt göra den obligatorisk. Det vore till gagn för utveckling och kvalitet i institutionsvården för barn och unga.

8.7.2 Den övriga personalens kompetens

Utredningen föreslår att det i socialtjänstförordningen ska regleras att personal vid HVB och stödboende ska ha personlig lämplighet samt minst en 2-årig eftergymnasial utbildning, i första hand med inriktning mot socialt arbete, socialpedagogik eller beteendevetenskap.

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker utredningens förslag om utbildningskrav på personalens kompetens som ska regleras i förordning. Vi ser det som en mycket viktig kvalitetssäkring av HVB hemmen att det inte längre blir möjligt att utöva denna typ av yrke utan formell kompetens.

Utredningen föreslår vidare att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett nationellt stöd för att bedöma personlig lämplighet hos personal i HVB och stödboende för barn och unga. Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget.

Utredningen föreslår också att Myndigheten för yrkeshögskolan ska ges i uppdrag att tillfälligt utöka antalet platser i lämpliga utbildningar för personal i HVB. Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget.

8.7.3 Övergångsbestämmelser

Utredningen föreslår övergångsbestämmelser under två år efter att nya kompetenskrav träder i kraft. För övrig personal föreslås en övergångsperiod om fyra år. Detta tillstryker Sveriges Stadsmissioner.

Om övergångsperioden är rimligt avvägd beror dock på om staten tillför erforderliga resurser för kompetensutveckling i samhällsvården för barn och unga.

8.7.4 Yrkesresan som plattform för introduktion och kompetensutveckling i HVB och stödboende

Utredaren gör bedömningen att förutsättningarna för att använda Yrkesresan som koncept för såväl kommunala som privata utförare inom institutionsvård och stödboende bör undersökas inom ramen för den nationella samordning som SKR ansvarar för. Om det behövs bör regeringen ingå en överenskommelse om det med SKR.

Sveriges Stadsmissioner delar utredningens bedömning. Det vore en stor fördel för utvecklingen av samhällsvården – och även andra delar av socialtjänsten – om SKR och kommunerna utformar Yrkesresan utifrån ett huvudmannaperspektiv, så att alla utförare, oavsett driftsform, blir välkomna att delta.

12 Konsekvensanalys

Sveriges Stadsmissioner bedömer utredningens konsekvensanalys för såväl kommuner som för företag och andra enskilda som undermålig. Utredningen menar att utredningens förslag leder främst till en omfördelning av resurser och bedöms därav inte leda till särskild omfattande utökade arbetsuppgifter med ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Stadsmissionen delar inte den uppfattningen. Jämfört med hur socialtjänsten tar sitt ansvar för familjehemsvården idag innebär utredningens förslag kraftiga ambitionshöjningar som också behöver finansieras.

Utredningen lyfter två exempel i konsekvensanalysen på hur barn tvingats byta boendeform vid flertalet tillfällen och har tidigare i utredningen påvisat hur detta är ett av barnens främsta skäl till oro. Slutsatserna av exemplen inbegriper att barnen inte borde placeras i konsulentstödda familjehem och att kommunen på så vis undviker omplaceringskostnader och uppbrott för barnet. Stadsmissionen anser att det är beklagligt att utredningen framhåller faktumet att ett par av familjehemmen i exemplen var konsulentstödda som enda förklaring till uppbrotten, och ingen analys till varför barnen behövde byta boende eller på vilket sätt socialtjänstens ansvar eller IVO:s tillsyn brast. Vi anser om man ska ta barnens oro på allvar bör analysen och konsekvenserna fokusera på anledningen till själva boendebytet och inte vart stödet till familjehemmet kommer ifrån.

Som nämnt ovan är det svårt att följa resonemanget kring omplacering och besparingar vad gäller ersättning, då en av rapporterna utredningen bygger sitt resonemang på explicit menar att det är verkningslöst att jämföra kommunala och konsulentstödda familjehem då stödet skiljer sig. Utredningen fastslår också att kommunerna behöver ersätta stödet i privat regi med egna eller upphandlade insatser. I avsnitt 12.2.5 menar utredningen till sist att det inte borde påverka de konsulentstödda verksamheterna att ersättningen inte längre betalas via dem. För Stadsmissionen är det väldigt svårt, baserat på den här konsekvensanalysen, att få en god bild av vad konsekvenserna av utredningens förslag kommer leda till för de barn och familjer som just nu får stöd av idéburna organisationer.

Stadsmissionens erfarenhet är att socialtjänsten i många kommuner idag dessvärre har omfattande problem med sin kompetensförsörjning, vilket måste beaktas i bedömningen av utredningens förslag. Personalomsättningen bland socialsekreterare och familjehemssekreterare är hög, vilket gör att kontinuiteten i relationerna med socialtjänsten brister för både placerade barn och för familjehemmen. Vi saknar analys i utredningen av hur den höga personalomsättningen och arbetsbelastningen i socialtjänsten påverkar de faktiska förutsättningarna att genomföra utredningens förslag.

Till sist anser Stadsmissionen att utredningen inte belyser risken som följer av att efterfrågan av lämpliga familjehem ökar samtidigt som förslagen undanröjer organisationers möjlighet till rekrytering av och stöd till familjehem. Idéburna organisationers erfarenhet är att familjehem aktivt väljer att knyta sig till konsulentstödd familjehemsverksamhet därför att de vill känna sig trygga med att de får det stöd som de behöver. Den relationen är en förutsättning för att de alls ska vara beredda att ta på sig det svåra uppdrag som det kan innebära att vara familjehem.

Vi anser därför att det är av yttersta vikt att kommunernas socialtjänst krokar arm med idéburna organisationer med mångårig erfarenhet av familjehemsvård i den omställning som de nya lagreglerna innebär, för att säkra en högkvalitativ familjehemsverksamhet. Vår bedömning är att kommunerna behöver de idéburna organisationerna både för att rekrytera samt utbilda och fortlöpande stödja familjehem. Det kan med fördel ske genom reserverad upphandling för idéburna aktörer i välfärd.

Vi tackar härmed för möjligheten att lämna vårt remissvar på betänkandet SOU 2023:66 – För barn och unga i samhällsvård och hoppas att synpunkterna beaktas i den fortsatta beredningsprocessen.

Sveriges Stadsmissioner

Jonas Wahlstrand, Generalsekreterare